

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра філософії
Інститут вищої освіти НАПН України
Польське Товариство філософської педагогіки
імені Броніслава Ф. Трентовського (TRF)

*Під знаком Григорія Сковороди:
зоряний час української культури*

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції
«ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР:
СКОВОРОДА, ГОГОЛЬ, ГЕТЕ»

6–7 грудня 2019 року

Харків
ХНПУ – 2020

Список використаних джерел

1. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/70/1 от 25 сентября 2015 года. «Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года». [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiXu4XU8c3lAhVsoosKHWG1CDYQFjAAegQIARAB&url=https%3A%2F%2Fwww.un.org%2Fru%2Fga%2F70%2Fdocs%2F70res1.shtml&usg=AOvVaw3dlwsGcUT3dut28dH1LYVd>

2. Міністерство оборони України, 2019. *«Кількість жінок у нашому війську за десять років збільшилась у 15 разів»* [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/news/2019/09/17/kilkist-zhinok-u-nashomu-vijsku-za-desyat-rokiv-zbilshilas-u-15-raziv/>

Г.С. СКОВОРОДА:

СТАН ФІЛОСОФА ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ НАСТРІЙ

К.А. Дяченко, м. Харків

Григорій Сковорода – відомий український мандрівний філософ, який своєю життєтворчістю, способом мислення, вмінням опановувати свої почуття та настрої сформував безцінний світоглядний скарб для української культури, який з кожним роком набуває принципової актуальності та значущості для сучасного українця.

Як справжній філософ Григорій Сковорода транслиував ті цінності, які були прожитими на власному досвіді й ставали принципами та ознаками якості його життя, власною стратегією відчуття та розуміння світу. Загальновідомою є його відповідь на питання щодо його роду діяльності: «Я я хожу і в Бозі радуюсь», або теза, яка має поліваріантні можливості інтерпретації: «Світ ловив

мене, але не піймав», чи смислове послання «Счасіє наше – єсть **мир** душевний») – все це метафоричні настанови, що втілюють універсальні цінності і стають домінантними феноменами оптимістичного світогляду.

У його філософській спадщині немає місця пригніченому настрою, проявам печалі, нудьги, злості, або «гріха унінія». Замість того – пошуки Правди, Добра, Любові, Свободи, життя за вічними законами Бога, шлях самопізнання та пізнання макросвіту, а також складання віршів. Наприклад, читаємо в тексті «Листи до Михайла»: «Щоб не гаяти часу даремно, я вирішив краще *розмовляти* з тобою хоча б поганими віршами, ніж займатися пустими дрібницями. Бо переважно цими ліками я звичайно лікую нудьгу!» [1]. І це стає його індивідуальним рецептом позитивного настрою, що визначає стиль життя і мислення філософа.

Сучасні дослідження сквородинівської інтелектуальної традиції демонструють нові можливості прочитання ідейної спадщини філософа, визначаючи його присутність в українській духовній культурі «своєрідною охоронною грамотою» [3, с. 7]. На нашу думку, формуються питання, які провокують до нових пошуків розуміння постаті мислителя, відкривають нові горизонти інтерпретації і стають джерелом для сучасного філософського дискурсу. Наприклад, «Загадка Сквороди: філософія як життя чи життя як філософія?» [див.: 3, с. 7].

Відомо, що на думку Григорія Сквороди «філософія, або любов до мудрості, скеровує усе коло діл своїх до тієї мети, щоб дати життя духу нашому, благородство серцю, світлість думкам... Коли дух людини веселий, думки спокійні, серце мирне, – то й усе світле, щасливе, блажене. Оце є філософія» [2, с. 45]. За словами його учня і друга Михайла Ковалинського, філософія Григорія Савича «оселившись у його серці, давала йому найщасливіший стан, можливий для землеродного» [2, с. 239]. Отже, стан Радості, Миру, Любові, Свободи та миролюбності, поваги – це та формула душевного щастя, що потрібна не лише філософу, а кожній людині в будь-яких історичних контекстах. На нашу думку, життя і філософія «українського

Сократа», як його часто називають, показує нам інструменти для формування оптимістичного світосприйняття та світовідчуття, що є вельми необхідними для гармонійного співіснування людини у сучасному світі. Вважаємо, що оптимістичний настрій, а саме навички «усвідомленого оптимізму» – є умовою і, навіть, метою життєтворчості сучасного українця, життя якого постійно ускладнюється глобальними і локальними викликами (економічними, екологічними, політичними), а також характеризується станом «антропологічного шоку» (У. Бек). Сучасні реалії вимагають від особистості «зрілу» емоційно-чуттєву сферу, вміння взаємодіяти із власним Настроєм та колективними його формами, опановувати негативні, песимістичні стани, деструктивні почуття та настрої, які пригнічують, демобілізують, викликають агресію та психосоматичні розлади.

Зазначимо величезне індивідуально-суспільне значення настрою як одного із домінантних феноменів в житті людини і суспільства, який впливає на перебіг думок, почуттів, волі, діяльності, він як загальна тональність, що володіє в цілому, формує світоглядні патерни і має емоційні характеристики. І, за влучним висловом Мартіна Гайдеггера, настрої це та основа, в якій ми знаходимося, і настрої - це завжди «ЯК», «це умова й середовище для мислення та дії, де ми зустрічаємося із собою...» [4, с. 117–118].

Але опановувати настрої, вміти керувати ними, мати навички «емоційного інтелекту», а не просто бути охопленим тим чи іншим психологічним станом – це не проста справа і актуальне завдання сьогодення, якому сучасна людина лише навчається. Цікаво, що сам Григорій Савич рекомендував своїм учням орієнтуватися на мистецтво життя видатних філософів, в листах до Михайла читаємо: «безсумнівно, здобуттю душевного спокою багато сприяє знайомство з життям знаменитих мужів, які спокійно переносили однакову з нами долю. Вороги тривожать дурнів: не роби таких помилок, як вони, і найдеш втіху у твоєму душевному настрої. Безумцеві властиво жалкувати за втраченим і не радіти тому, що лишилось. Що в нас є?

Життя, здоров'я, сонце, дозвілля, можливість розмовляти, мовчати та ін.»[1].

Чи можна сказати краще ніж говорять слова філософа?

Тому оригінальна та цілісна постать Григорія Сковороди демонструє взірець, шлях зустрічі із собою, мистецтво опановувати пристрасті, формуючи філософію вірного настрою, того стану, що налаштовує на майбутнє, на чесноти та Правду, Свободу, Віру, Любов, що відкриває кожному шлях до власного серця, Щастя і Долі.

Список літератури:

1. Сковорода Г. Листи до Михайла Ковалинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/skovoroda/skov211.htm>.

2. Сковорода Г.С. Твори в 2-х томах. – Т. 2 /Г.С. Сковорода. – К.: АН УРСР, 1961 – 623с.

3. Філософсько – освітні імплікації Григорія Сковороди: у витоків сквородинівської інтелектуальної традиції: монографія / М.Д. Култаєва, І.Ф. Прокопенко, Н.В. Радіонова; МОН України, ХНПУ імені Г.С. Сковороди. – Х.: ФОП Мезіна В.В., 2017. – 245с.

4. Мартин Хайдеггер. Основные понятия метафизики. Мир–Конечность–одинокость. Перевод с немецкого В.В. Бибихина, Л.В. Ахутина, А.П. Шурбелева, Санкт-Петербург, 2013 . – 592с.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ

О.В. Минько, м. Харків

У найсучаснішій історії на теренах України виник та продовжує тривати збройний конфлікт спровокований зовнішньою агресією. Катастрофічний